

REGIMUL JURIDIC AL FONDULUI FORESTIER, PROPRIETATE PUBLICĂ ȘI PRIVATĂ DIN ROMÂNIA

NICOLAE ROȘ*

Motto :

„Cele două lumi ale omului – biosfera, pe care a moștenit-o, și tehnosfera pe care și-a construit-o, și-au pierdut echilibrul, poate au ajuns una cu alta într-un conflict grav”.

R. Dubos, Stockholm, 1972

***Abstract:** Alterations brought to environment by man, voluntarily or involuntarily, have fired a warning signal, received by all humanity, interested, not only for her distant future but also for the immediate aspects damaging of the destruction more or less, of elements that conserve life on Earth.*

It is beyond of any discussion, that among the factors that are essential in maintaining the balance of nature, the forest was and is an primordial element.

The existence or the absence of forest, its quality, its spreading on a certain territory, represents already beyond the value of its products, an primordial ecological environmental element.

Therefore, consistently, in Romania, the legal regulation of land covered by forestry vegetation has been a constant concern.

***Keywords:** forestry fund, public property, private property, forestry vegetation, trees, forest, wood mass*

1. Considerații introductive

Fondul forestier național cuprinde toate pădurile, terenurile destinate împăduririi, cele care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrație silvică, iazurilor, albiile pâraielor, precum și terenurilor

* Dr. Nicolae Roș, Direcția pentru Tineret a Județului Cluj.

neproductive, incluse în amenajamentele silvice¹, indiferent de natura dreptului de proprietate².

Această definiție este fundamentată pe prevederile art. 2, lit. b), din Legea fondului funciar³ al României.

Codul Silvic în Titlul III – se ocupă numai de fondul forestier proprietate privată, iar Titlul IV cuprinde dispoziții comune atât fondului forestier proprietate publică cât și fondului forestier proprietate privată.

Apare în mod evident diferențierea prin lege, între pădure și fondul forestier.

Sunt considerate păduri și sunt definite ca atare, ca parte a fondului forestier național, terenurile acoperite cu vegetație cu o suprafață mai mare de 0,25 ha⁴.

Această definiție, preluată din Legea nr. 204/1947⁵, vine și pune capăt discuțiilor multiple care au avut loc, cu privire la această noțiune, care rămăsese nedefinită legal din 1962.

Desigur, această definiție, legală, este inferioară calitativ celei științifice după care „prin pădure se înțelege o suprafață minimă pe care vegetează arbori și arbuști. Arborii izolați nu constituie niciodată o pădure, ci sunt considerați ca vegetație forestieră în afara pădurii”⁶.

Dar, din punct de vedere legal este satisfăcătoare, prezentând, prezentând câțiva parametri, care permit definirea unei suprafețe ca fiind

¹ Ernest Lupan, *Dreptul mediului, Partea speciala, Tratat elementar, Vol. II*, Editura Lumina Lex, București, 1997, p. 37, “Amenajamentul silvic sau forestier este un sistem de măsuri prin care se stabilesc măsuri științifice fundamentale în vederea organizării procesului de producție forestieră în vederea asigurării unei producții corespunzătoare. Amenajamentul silvic prevede refacerea, ameliorarea, mărirea fondului forestier și elaborarea metodelor de folosire națională și de protecție a pădurilor. În cadrul acestor lucrări tehnice, pe baza cercetării condițiilor biologice, tehnice și economice de desfășurare a procesului de producție, se organizează și se conduce întreaga activitate de gospodărire a pădurilor”.

² Conform art. 1 din Codul Silvic.

³ Art. 2, lit. b) din Legea fondului funciar cuprinde și terenurile cu destinație forestieră și anume “terenurile împădurite sau cele care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrare silvică, terenurile destinate împăduririlor și cele neproductive – stâncări, abrupturi, bolovânișuri, râpe, revene, torenți – dacă sunt cuprinse în amenajamente silvice”.

⁴ Conform art. 2 din Codul Silvic.

⁵ Act emis de Ministerul Agriculturii și Domeniilor și publicat în M.O. nr. 140 din 23 iunie 1947.

⁶ I. Milescu și C. Avram, *Amenajarea pădurilor*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965, p. 36.

sau nu pădure.

Cu toate că această definiție, expres prevăzută în lege, prezintă doar o oarecare importanță, ea este totuși utilă, atâta timp cât în textul Codului Silvic se operează atât cu noțiunea de fond forestier, cât și cu aceea de pădure, ambele noțiuni trebuie să fie definite în mod clar, neechivoc.

Apare o anumită limitare a dreptului de proprietate asupra terenurilor ce constituie fond forestier național și a Codului silvic, care cuprinde anumite restricții și obligații.

Dar, dispozițiile Codului silvic sunt supuse nu numai pădurile, terenurile ce constituie fond forestier, printre care enumerăm ca noutate: arborii situați de-a lungul căilor de comunicație din exterior, zonele verzi din jurul orașelor, comunelor, altele decât cele cuprinse în fondul forestier, parcurile din intravilan cu specii forestiere exotice, precum și jnepenișurile din zona alpină, dar și parcurile dendrologice, chiar necuprinse în fondul forestier național.

2. Regimul juridic al fondului forestier

Fondul forestier național este, după caz, proprietate publică ori proprietate privată⁷. Indiferent despre ce fel de proprietate este vorba, fondul forestier constituie un bun de interes național.

Desigur, fondul forestier rămâne în cea mai mare parte în proprietate publică, chiar în condițiile în care, potrivit Legii fondului funciar, asupra unor păduri s-a reconstituit dreptul de proprietate privată. Este vorba de „terenurile cu vegetație forestieră, păduri, zăvoaie, tufărișuri, pășuni împădurite, care au aparținut persoanelor fizice și care prin efectul legii speciale au fost trecute în proprietatea statului, care au fost restituite, la cerere, foștilor proprietari sau moștenitorilor acestora, într-o suprafață egală cu cea trecută în proprietatea statului, dar nu mai mult de 1 ha”.

Astfel că, în prezent, regimul juridic al fondului forestier s-a diversificat față de cel din trecut, putând fi vorba – atât de proprietate publică, cât și de proprietate privată⁸.

⁷ Potrivit art. 4 din Codul silvic.

⁸ Ernest Lupan, op. cit., p. 41-42, “În condițiile statului totalitar, potrivit prevederilor art. 7 din Constituția din 1965, pădurile constituiau în întregime proprietate exclusivă a statului”.

Politica în domeniul fondului forestier național și a vegetației forestiere din afara acestuia⁹, indiferent de natura proprietății, se elaborează de către stat, prin Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului. Statul exercită controlul asupra modului de gospodărire a fondului forestier și a vegetației forestiere din afara acestuia.

Fondul forestier național este supus regimului silvic. Regimul silvic constituie un sistem de norme tehnice, silvice, economice și juridice privind amenajarea, cultura, exploatarea, protecția și paza acestui fond, având ca finalitate asigurarea gospodăririi durabile a ecosistemelor forestiere.

Elaborarea normelor ce constituie regimul silvic revine autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, adică ministerului de resort (Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului), care exercită și controlul aplicării acestui regim¹⁰.

3. Administrarea fondului forestier proprietate publică

Administrarea fondului forestier proprietate publică a statului se realizează prin Regia Națională a Pădurilor¹¹. Această regie aplică regimul silvic în fondul forestier pe care îl administrează Regia Națională

⁹ Potrivit art. 6 din Codul silvic care prevede că: “Vegetația forestieră situată pe terenurile din afara fondului forestier național, supusă prevederilor prezentului Cod silvic, este constituită din: a) vegetația forestieră de pe pășunile împădurite; b) perdelele forestiere de protecție a terenurilor agricole; c) plantațiile forestiere de pe terenurile degradate; d) plantațiile forestiere și arborii din zonele de protecție a lucrărilor hidrotehnice și de îmbunătățiri funciare, precum și cei situați de-a lungul cursurilor și al canalelor de irigație; e) perdelele forestiere de protecție și arborii situați de-a lungul căilor de comunicație din extravilan; f) zonele verzi din jurul orașelor, altele decât cele cuprinse în fondul forestier, parcurile din intravilan cu specii forestiere exotice, precum și jnepenișurile din zona alpină.

¹⁰ A se vedea art. 9, alin. 2 din Codul Silvic.

¹¹ Ernest Lupan, op. cit., p. 43, potrivit art. 11-12 din Codul silvic: “Regia națională a pădurilor funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară. Ea exercită și atribuții de serviciu public cu specific silvic, ceea ce înseamnă că activitatea ei se desfășoară pe baza unui regulament de organizare și funcționare aprobat prin hotărârea Guvernului. Veniturile acestei regii provin din: a) valorificarea produselor fondului forestier și din alte activități economice specifice; b) prestări de servicii, executări de lucrări pentru terți, închirieri, concesiuni de bunuri cu excepția pădurilor și a celorlalte terenuri din fondul forestier, despăgubiri și altele de acest fel, în condițiile legii; c) contravaloarea efectelor funcțiilor de protecție a pădurilor; d) alte venituri.

a Pădurilor, prestează contra cost, servicii cu specific silvic în pădurile proprietate privată, ale unor deținători, precum și în vegetația forestieră din afara fondului forestier¹².

Persoanele fizice și juridice care beneficiază sub raport economic de funcțiile de protecție a pădurilor au obligația să plătească unităților silvice contravaloarea acestor efecte¹³.

4. Administrarea fondului forestier proprietate privată

Administrarea fondului forestier proprietate privată se face de către proprietarii elementelor componente ale acestui fond, individual sau în asociații¹⁴. Proprietarii de pădure și alte terenuri din fondul forestier privat au obligația să le gospodărească în conformitate cu regimul silvic și cu regulile privind protecția pădurilor.

Modul de gospodărire a fondului forestier privat este stabilit prin amenajamentele silvice, care se întocmesc pe tipuri de pădure și pe ansamblul localității, fără a afecta dreptul de proprietate. Nerespectarea prevederilor acestora constituie contravenție sau infracțiune, după caz. Cheltuielile aferente întocmirii acestor amenajamente silvice se suportă de la bugetul de stat¹⁵.

Proprietarii fondului forestier privat sunt obligați să respecte prevederile amenajamentelor silvice și să asigure permanența pădurii. Ei trebuie să se îngrijească de regenerarea pădurilor (după tăiere) în cel mult doi ani, cu sprijinul tehnic al Regiei Naționale a Pădurilor, dacă acest lucru se cere.

În cazul în care proprietarul nu-ți îndeplinește aceste obligații din motive imputabile lui, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, după somație, va dispune Regiei Naționale a Pădurilor executarea, prin ocolul silvic, pe contul proprietarului, a lucrărilor de reîmpădurire și întreținere până la regenerarea definitivă. Devizul poate fi contestat de proprietar în termen de 30 de zile de la comunicare de proprietar constituie titlu executoriu și temei al executării silite. Pe perioada executării lucrărilor de regenerare și până la închiderea stării de masiv, se interzice folosirea în alte scopuri a zonei de regenerare.

¹² A se vedea art. 14 și 15 din Codul silvic.

¹³ Ernest Lupan, op. cit., p. 43, a se vedea art. 13 din Codul silvic.

¹⁴ Conform art. 64 din Codul silvic.

¹⁵ Conform art. 66 din Codul silvic.

În situația unor calamități naturale, acțiunea de reîmpădurire va fi sprijinită de Regia Națională a Pădurilor prin acordarea de material săditor și asistență tehnică, în mod gratuit. Compoziția, schemele și tehnologiile de împădurire aplicabile sunt prevăzute în normele tehnice elaborate de ministerul de resort¹⁶.

Deținătorii de păduri proprietate privată au obligația să le mențină în stare bună de sănătate și să execute la timp lucrările de igienă, precum și cele de protecție, cu sprijinul tehnic al Regiei Naționale a Pădurilor, Ei vor semnala ocolului silvic, imediat ce constată, apariția de boli și dăunători și se vor executa lucrările de combatere cu mijloace proprii sau prin unități specializate, contra cost¹⁷.

Deținătorii de păduri proprietate privată mai au obligația să asigure paza acestora împotriva tăierilor ilegale de arbori, distrugerilor de semintiș, incendiilor, furturilor, pășunatului neautorizat, precum și a altor fapte păgubitoare.

Regia Națională a Pădurilor, prin unitățile și subunitățile sale, are obligația să asigure serviciul de pază a pădurilor proprietate privată, dacă asociațiile de proprietari sau proprietarii individuali care dețin păduri ce au cel puțin o limită comună cu pădurile aflate în paza regiei autonome, solicită acest lucru. În astfel de cazuri se încheie contracte cu solicitanții respectivi, în care se stabilesc condițiile în care Regia Națională a Pădurilor va asigura paza pădurilor proprietate privată, precum și obligațiile părților contractante, negociate cu respectarea normelor legale în vigoare în acest domeniu. Tarifele se stabilesc în conformitate cu reglementările legale în vigoare¹⁸.

5. Paza fondului forestier

Un aspect distinct al protecției fondului forestier îl prezintă paza acestuia¹⁹. Paza este asigurată și exercitată în privința fondului forestier pe care îl administrează Regia Națională a Pădurilor, împotriva tăierilor ilegale de arbori, furturilor, distrugerilor, degradărilor, pășunatului, braconajului și altor fapte păgubitoare, precum și măsurile de prevenire și

¹⁶ Conform art. 67 din Codul silvic.

¹⁷ Potrivit art. 69 din Codul silvic.

¹⁸ A se vedea art. 70, alin. 3 din Codul silvic și Ordinul nr. 397/1996 al Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului cu privire la asigurarea pazei pădurilor proprietate privată (în Monitorul Oficial nr. 193 din 19 august 1996).

¹⁹ A se vedea Titlul II, Capitolul II, Secțiunea a 4 – a din Codul silvic.

stingere a incendiilor.

Acțiunile de pază a fondului forestier sunt sprijinite de prefecti, consiliile județene și locale, precum și de unitățile de poliție în mod obligatoriu și în limitele atribuțiilor ce le revin în temeiul legii.

Pentru paza fondului forestier este deosebit de important că Regia Națională a Pădurilor, alte persoane juridice și persoanele fizice care desfășoară activități în fondul forestier sau în zonele limitrofe acestuia, au obligația legală să aplice și să respecte reglementările referitoare la prevenirea și stingerea incendiilor. Instrucțiunile corespunzătoare se emit de Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, care sunt în concordanță cu reglementările date de Ministerul Administrației și Internelor. Acțiunile de prevenire și stingere a incendiilor în zonele cu vegetație forestieră sunt sprijinite, în afară de prefectii și consiliile județene sau locale, de unitățile Ministerului Apărării Naționale, ale Ministerului Administrației și Internelor și formațiile civile de pompieri, potrivit atribuțiilor lor legale. Persoanele fizice aflate în zonele cu vegetație forestieră în care s-au produs incendii sunt obligate să participe la stingerea incendiilor.

O prohibiție legală specială contribuie, de asemenea, la paza pădurilor potrivit acesteia, este interzis pășunatul în pădurile care face parte din fondul forestier proprietate publică a statului, pe terenurile degradate împădurite și în perdelele forestiere de protecție. Este permisă recoltarea ierbii cu secera din plantații și păduri, cu excepția celor cu funcții speciale de protecție.

Se permite, cu aprobarea organelor silvice, la recomandarea Asociației Crescătorilor de Albine, amplasarea în mod gratuit a stupilor în vederea valorificării surselor nectaropolenifere.

Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului poate aproba, prin excepție, pășunatul pe durata limitată în unele perimete ale fondului forestier proprietate publică a statului, pe baza propunerilor autorităților publice locale cu avizul unităților teritoriale, temeinic justificate. Tecerea animalelor domestice prin pădure spre zonele de pășune, adăpat și adăpostire se aprobă anual de către unitățile silvice teritoriale. Nu poate fi autorizat accesului animalelor domestice și pășunatul în arborete în curs de regenerare, în plantațiile și regenerările tinere, în pădurile care îndeplinesc funcții speciale de protecție, în perimetrele de ameliorare, precum și în perdelele de protecție.

În perdelele în curs de regenerare, în plantațiile și culturile forestiere cu înălțimi mai mici de 5m, în perdelele în curs de exploatare, în zonele de refugiu a vântului, în rezervațiile naturale și păduri declarate

monumente ale naturii, în rezervațiile științifice, precum și în parcelele din jurul, izvoarelor de apă minerală și potabilă, captate pentru exploatarea industrială sau pentru consum distributiv centralizat pe o rază de 100m accesul este permis numai pentru gospodărirea și administrarea pădurilor.

Accesul în pădure cu autovehicole și autovehicole tractate de animale este permis numai pe drumurile forestiere permanente, în condițiile respectării indicatoarelor de circulație. Fac – desigur – excepție utilajele forestiere, vehiculele tractate de animale folosite la colectarea lemnului din parcelele în curs de exploatare, precum și vehicule care transportă stupi²⁰.

6. Atribuțiile organelor de stat competente

Organele silvice, prefectii, consiliile județene și locale, unitățile de poliție, unitățile și formațiunile de pompieri, unitățile Ministerului Apărării Naționale, potrivit atribuțiilor ce le revin prin lege, vor sprijini deținătorii de păduri, proprietate privată, în acțiunile de pază a pădurilor și stingerea incendiilor de pădure.

Cu scopul de a proteja direct pădurile, legea interzice pășunatul în arboretele în curs de regenerare și în pădurile cu funcții speciale de pădure, precum și în semintișuri și plantații cu vârste mai mici de 10 ani și cu o înălțime sub 3m, în păduri cu plop și salcie cu vârsta sub 5 ani²¹.

Controlul asupra modului în care se aplică regimul silvic în pădurile proprietate privată, se organizează de Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, cae constată faptele care contravin acestui regim și aplică potrivit legii, sancțiuni ori sesizează, după caz organele de urmărire penală²².

Deținătorii de păduri proprietate privată și persoanele juridice sau fizice care execută exploatarea masei lemnoase sunt obligate să recolteze numai arborii marcați de personalul silvic, să respecte regulile silvice de exploatare a masei lemnoase²³ și cele referitoare la circulația materialului lemnos prevăzute de lege²⁴.

²⁰ A se vedea art. 42-49 din Codul silvic, precum și Ernest Lupan, op. cit. P. 46.

²¹ A se vedea art. 71 din Codul silvic.

²² Conform art. 72 din Codul silvic.

²³ Conform art. 73, 74 din Codul silvic și cu titlu de exemplu.

²⁴ H.G.R. nr. 379/1993 din Monitorul Oficial nr. 379/30 iulie 1993 – circulația masei lemnoase.

Marcarea și evaluare arborilor destinați tăierii se fac, la cerere, de către personalul silvic autorizat. Odată cu plata acestor prestații, proprietarii vor primi documentele legale pentru exploatarea și transportul materialului lemnos respectiv.

Organele competente ale statului iau măsuri preventive pentru împiedicarea reducerii suprafeței pădurilor proprietate privată, aceasta fiind interzisă, cu excepția situațiilor admise de lege, adică pentru construcții cu destinații militare, căi ferate, șosele de importanță deosebită, linii electrice de înaltă tensiune, forări, sondă și echipamente aferente acestora, conducte magistrale de transport gaze sau petrol, ori pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, de gospodărire a apelor sau de realizare a unor noi surse de apă. Este interzisă și defrișarea lentă, prin secuire de arbori ori alte procedee care duc la reducerea treptată a consistenței pădurii, ce trebuie, de asemenea, controlată de organele silvice competente.

7. Protecția vegetației forestiere din afara fondului forestier

Vegetația forestieră situată pe terenurile din afara fondului forestier național²⁵ se administrează de proprietarii acestora, se gospodărește potrivit scopului pentru care a fost creată și este supusă unor norme tehnice silvice și de pază²⁶. Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului controlează aplicarea și respectarea regulilor de mai sus.

Legea interzice defrișarea vegetației forestiere de pe terenurile din afara fondului forestier în următoarele situații: în zonele în care îndeplinește funcții speciale de protecție²⁷; pe terenurile cu înclinare mai mare de 30 de grade, înainte de atingerea vârstei exploatabilității, stabilită prin norme tehnice²⁸.

²⁵ A se vedea art. 6 din Codul Silvic.

²⁶ Exemple de norme tehnice silvice: norme tehnice pentru amenajarea pădurilor; norme tehnice pentru evaluarea masei lemnoase destinate exploatarei; norme tehnice pentru regenerarea pădurilor; norme tehnice pentru alegerea și aplicarea tratamentelor; norme tehnice pentru lucrările de conducere și îngrijire a arboretelor.

²⁷ Este vorba de păduri cu funcții speciale de protecție a apelor, a solului, a climei și a obiectivelor de interes național, păduri pentru recreere, cele de ocrotire a genofondului și ecofondului, precum și de pădurile declarate monumente ale naturii și rezervații.

²⁸ Conform art. 88 din Codul silvic.

De asemenea, este interzisă tăierea, incendierea și distrugerea sau degradarea prin orice mijloace a jnepenișurilor.

Deținătorii unor astfel de terenuri au obligația să asigure paza vegetației, să ia măsuri de prevenire și stingere a incendiilor, să respecte dispozițiile cu privire la protecția pădurilor.

Valorificarea lemnului de pe terenurile cu vegetație forestieră din afara fondului forestier național se face de către proprietarii acestora, dar recoltarea materialului lemnos de pe astfel de terenuri este permisă numai cu marcarea prealabilă de către ocolul silvic a arborilor de etras.

Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului organizează controlul asupra modului în care se aplică regulile silvice și de pază pe aceste terenuri.

„Statul, prin ministerul de resort, încurajează crearea de perdele forestiere de protecție a unor terenuri degradate proprietate privată neconstituite în perimetrul de ameliorare, precum și a altor terenuri disponibile, asigurând gratuit la cererea proprietarilor material de plantare și asistență tehnică necesară. În zonele afectate de secetă și eroziune, unde se manifestă puternice dezechilibre ecologice, acțiunea de realizare a perdelelor forestiere de protecție constituie lucrare de utilitate publică²⁹.

²⁹ Ernest Lupan, op. cit., p. 46.